ДО

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НА ВНИМАНИЕТО НА

Г-Н АСЕН ВАСИЛЕВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

КОПИЕ ДО:

Г-ЖА **НАДЯ ДАСКАЛОВА**
ДИРЕКТОР В ДИРЕКЦИЯ „РЕГУЛАЦИЯ НА ФИНАНСОВИТЕ ПАЗАРИ"

СТАНОВИЩЕ

От
СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВЗЕМАНИЯ", ЕИК: 176130143, със седалище и адрес на управление: град София, район Витоша, ул. „Рачо Петков-Казанджията" № 4-6, ет. 6, представлявано от председателя на Управителния съвет Райна Иванова Миткова-Тодорова
и
„АСОЦИАЦИЯ ЗА ОТГОВОРНО НЕБАНКОВО КРЕДИТИРАНЕ" Сдружение, с ЕИК 176686446, с адрес на управление: гр. София, п.к. 1113 р-н „Изгрев", ж.к. „Изток", ул. Тинтява № 13Б, ет. 6, представлявано от Председателя на УС Николай Георгиев Цветанов

Относно:
Обществено обсъждане на **Проект на Закон за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, публикуван за обществено обсъждане на 09.02.2024 г.**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДИРЕКТОР,

УВАЖАЕМИ ЕКСПЕРТИ,

От името на Асоциацията за управление на вземания, Асоциация за отговорно небанково кредитиране и техните членове, изразяваме своята подкрепа за създаването на цялостна законодателна рамка, уреждаща процесите по изкупуване на вземания и последващите

дейности по тяхното събиране и погасяване. Считаме, че законодателна уредба на вторичния пазар за изкупуване на необслужвани кредити е крайно необходима, както за осигуряване на защита на задължените лица - потребители, така и за създаване на сигурна бизнес среда за дружествата, опериращи на този пазар. В същото време, считаме, че така предложеният законопроект на ЗЛОККК не постига в пълна степен заложените цели, както в Директива 2021/2167, така и в чл. 2 от законопроекта, като не се отчитат в достатъчна степен съществуващият пазар, механизмите, по които функционира, както и установените бизнес отношения.

По същество, моля да имате предвид следните основни проблеми, които отчитаме в предложената регулаторна рамка, като предлагаме и съответни принципни изменения, с които същите да бъдат избегнати.

1. Запазване на регистрацията по чл. 3а от ЗКИ като финансова институция, която да позволява събирането на собствените изкупени кредити от самия купувач на кредитите, без да се издава допълнителен лиценз.

На първо място считаме, че регистрацията по чл. 3а от ЗКИ като финансова институция следва да се запази и да позволява събирането от купувача на кредити на собствени изкупени вземания без лиценз.

Българският пазар на необслужвани кредити съществува повече от 20 години, като към днешна дата в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ, като финансови институции с предмет на дейност „Придобиване на вземания по кредити и друга форма на финансиране (факторинг, форфетинг и др.)" са вписани над 22 дружества, които оперират на и представляват основната част от пазара на изкупени вземания, като комбинираният обем на изкупените от тях портфейли за последните 5 години е над 7,000,000,000 лв. (седем милиарда лева). В този смисъл следва да бъде взето предвид, че става въпрос за един добре развит и конкурентен пазар, с установени пазарни механизми, който представлява съществена част от цялостния финансов пазар в страната и на който оперират множество участници.

Следва да се отбележи, че обществените отношения, свързани с изкупуването и управлението на просрочени вземания, не възникват за първи път с приемането на Директива 2021/2167, или със закона, с който Директивата се имплементира, като с посочените нормативни актове се урежда вече съществуващ пазар, със свои особености и начин на функциониране, които следва да бъдат отчетени, при въвеждането на националната правна уредба. Считаме, че предложеният законопроект не държи достатъчна сметка за действителната организация на пазара и съществуващите бизнес отношения на участниците на него.

Дружествата, които осъществяват единствено дейности по обслужване на вземания без да изкупуват такива, извършват услугите по събиране на вземания за първоначалния кредитор, било то банка, небанкова финансова институция, доставчик на битови услуги и т.н. Търговските практики на пазара са наложили този модел на предоставяне на „класическите" услуги по обслужване и управления на вземания, като всъщност прави впечатление, че именно тези дейности са изключени от приложеното поле на законопроекта.

От друга страна, дружествата, чийто предмет на дейност е „Придобиване на вземания по кредити и друга форма на финансиране", нямат практика да и не възлагат на трети лица дейностите по събиране на изкупените от тях вземания, а ги извършват със собствен ресурс, за свой риск и сметка, като са натрупали значителен опит и ноу-хау и са изградили съответни вътрешни структури, с които да извършват дейността, както по оценка на портфейлите, които изкупуват, така и по администриране на процесите по събирането им, в това число възлагане на вземания на адвокатски дружества за съдебно установяване, образуване и водене на изпълнителни дела и др. В отношенията си със задължените лица те действат като кредитор по вземанията и не използват трети лица, които да извършват услуги по събиране на вземанията.

В този смисъл, считаме, че законопроектът реално въвежда регулация за дружества, които на практика не съществуват на пазара, тъй като лица, чиято дейност е обслужване на вземания не за първоначалния, а за последващ кредитор, липсват, като в същото време законопроектът не предоставя адекватна правна рамка за дружествата, които всъщност извършват управление на вземания – финансовите институции, регистрирани към БНБ, съгласно изискванията на чл. 3а от ЗКИ.

В този смисъл, считаме, че законопроектът не постига основната си цел да регулира съществуващия пазар на изкупени вземания, а въвежда регулации за един фиктивен пазар, който не отговаря на действителното положение.

Предложената регулация ще доведе до фрагментиране на дейностите по изкупуване и събиране и извършването им от различни дружества – едно за изкупуване на банкови кредити, друго за изкупуване на кредити, отпуснати от небанкови финансови институции, трето за обслужване на банковите кредити, изкупени от купувача, четвърто за събиране на изкупени кредити на небанкови финансови институции и пето - дружества, които обслужват само кредити на банки, преди те да са ги продали. На практика изкуственото разделяне на индустрията ще доведе до големи затруднения за компаниите и вероятно до свиването на общия размер на пазара, което е обратно на целения от Директивата и законопроекта резултат, като в същото време ще затрудни потребителите, по отношение на които ще се прилагат различни правни режими за близки по своята същност обществени отношения, свързани с погасяването на парични задължения.

В този смисъл много по-близо до обществената действителност би било запазването на съществуващия към момента режим за регистрация като финансова институция по чл. 3а от ЗКИ, като в закона следва да се създаде разпоредба, която предвижда, че в случаите, в които купувачът на кредити е регистриран като финансова институция по чл. 3а от ЗКИ, същият може да извършва дейности по обслужване по отношение на изкупените от него вземания, при спазване на разпоредбите на закона и без да е необходимо допълнително лицензиране като дружество, обслужващо кредити. В този смисъл са и мотивите на Съображение 25 от Директивата, които дават възможност на вече регулираните дружества на пазара на вземания автоматично да бъдат признати като лицензирани лица, ако съществуващите национални правила са еквиваленти или по-строги от изискванията на Директивата. Считаме, че изискванията за регистрацията по чл. 3а от ЗКИ, по своите качествени показатели, са близки до изискванията на Директивата, тъй като сред тях в Наредба 26 на БНБ са посочени като такива, гарантиращи стабилността на съответното

дружество, напр. изискванията за минимален внесен капитал, вноските за минимално необходимия капитал да са направени със собствени средства и др., така в чл. 5, ал. 1 от Наредба 26 на БНБ са въведени и сериозни изисквания относно лицата, които могат да управляват и представляват финансовите институции, напр. изискването за необходимо висше образование, въведеното изискване за опит в областта на икономиката, правото, финансите, информатиката, изискването лицето да не е осъждано за престъпление от общ характер и др. В този смисъл следва да бъде отчетен и принципът на пропорционално приложение на изискванията за лиценз, въведен със Съображение 26 и да не се допуска създаването на излишна административна тежест за съществуващия и функциониращ бизнес, която е неоправдана и не би довела до постигане на основните цели на Директивата – улесняване на кредитните институции да продават просрочените си експозиции, подобряване конкуренцията на вторичния пазар на изкупуване на просрочени вземания, постигане на по-високи нива на защита на задължените лица – потребители, дори напротив, въвеждането на излишна административна тежест за съществуващите на пазара финансови институции би довело до необосновано блокиране на пазара на изкупени вземания. В този смисъл следва да бъдат взети под внимание и мотивите на Съображение 40 от Директивата, които целят избягването именно на тази възможност. Следва да се има предвид и използваната лексика и терминология в оригиналния текст на Съображение №25 от Директива 2167 на английски език. В този текст се предвижда, че държави членки, които вече са въвели еквивалентни или по-строги правила, следва да предвидят възможност за „автоматично признаване на тези дружества като лицензирани лица", а на английски език е използван израза „to be automatically recognised as authorised credit servicers". Думите „признати/recognized" и „authorized", не се приравняват на лицензирани/licensed.

В случай, че след анализ, не приемете тезата ни, че режимът за регистрация на финансови институции по Наредба №26 на БНБ е по-строг от лицензионния режим, предвиден в Директивата, то моля да се предвиди поне, че на регистрирани финансови институции с предмет на дейност по чл.2, ал.2, т.12 ЗКИ (придобиване на вземания по кредити и други форми на финансиране) се издава лиценз за обслужващо дружество без да е необходимо заявление от тяхна страна. Нужно е също да се предвиди, че тези финансови институции, могат да заявяват промени в обстоятелствата в регистъра по чл.3а ЗКИ и в регистъра по ЗЛОККК с единно заявление, за да не се дублират охранителни производства в тези регистри.

Приемането на този подход гарантира спазването на всички правила на закона, които уреждат начина на извършване на самите дейности по обслужване на кредити (въвеждането на процедура за разглеждане на жалби от кредитополучатели, изпращане на първо уведомително писмо, предоставяне на информация на кредитополучателя, забрана за начисляване на лихви различни от законната лихва за забава и др.), които всъщност са насочени към защитата на кредитополучателите и които създават единен стандарт за извършване дейностите по събиране на кредити и които следва да бъдат задължителни, както за дружествата, които обслужват възложени им кредити от трети лица, така и за купувачите на кредити, които събират собствените си вземания, но без да се създават излишни административни пречки пред участниците на пазара на изкупени вземания.

Отбелязваме, че и към момента съществува комплексна правна уредба на дейността по изкупуване и последващо обслужване на кредити, в това число ЗКИ и издадените за

неговото изпълнение Наредба № 12, Наредба № 22, Наредба № 26 и др., като дейността на дружествата е поднадзорна на БНБ, КЗП, КЗЛД, ДАНС и др. Съществуващият правен режим е осигурил значителни гаранции за стабилното функциониране на пазара, като кредитните институции имат редица възможности за реализиране на натрупаните им просрочени експозиции на вторичния пазар на вземания. Всяка промяна, създаваща нови административни изисквания пред участниците на пазара, следва да е добре премерена и да отчита вече съществуващия широкообхватен правен режим и неговата изчерпателност и взаимосвързаност.

В този смисъл, пример за недостатъчно добре обмислена промяна е предложеното изменение в § 8 от ПРЗ на ЗЛОККК, касаещо чл. 3а от ЗКИ, съгласно което се предвижда отпадане на режима за регистрация като финансова институция на купувачите на кредити, които по този начин ще бъдат изключени от системата на ЦКР и кредитите, изкупени от банки, ще спрат да бъдат подавати като просрочени в ЦКР, което би представлявало заплаха за сигурността на банковата и финансовата система в страната, тъй като информацията в ЦКР няма да е точна и актуална и банките няма да могат да правят правилна преценка за кредитоспособността на кредитоискателите.

Също така, ако по отношение на изкупени кредити от банки, режимът за регистриране като финансова институция по чл. 3а от ЗКИ отпадне, но се запази по отношение на изкупени кредити от небанкови финансови институции, лицата, които изкупуват вземания, биха могли да попаднат в ситуация, в която имат кредити, както от банки, така и от финансови институции, към едно и също лице, като за двата вида вземания ще се прилагат различни административни режими. За вземанията от банки дружеството ще е купувач на вземания, а за вземанията от небанкови финансови институции, дружеството ще е финансова институция. При спадане на размера и постъпленията от портфейла от небанкови финансови институции, под праговете за същественост по ЗКИ, това ще доведе до нужда от отписване от регистъра по чл. 3а от ЗКИ, като при последващо увеличаване на приходите от портфейла, заради купуване на нови вземания, например, това може да доведе до необходимост от ново вписване. С оглед динамиката на пазара на изкупуване на вземания, това може да доведе до необходимост от множество процедури по дерегистрация и регистрация, което освен административна тежест за дружеството, ще представлява и сериозно натоварване и затрудняване работата на БНБ.

Също така следва да се отбележи, че за кредитополучателите с кредити, които се регулират от различните режими, ще бъде изключително трудно да се ориентират в това, какви права имат по отношение на различните си задължения и как могат да ги упражнят, което би засилило чувството за социална несправедливост у потребителите на различните видове кредитни услуги.

2. Коментари по изискванията, на които трябва да отговаря съответното дружество, за получаване на лиценз, съгласно ЗЛОККК.

Ограничението относно предмета на дейност на лицето, обслужващо кредити, въведено с чл. 6, ал. 4, е напълно неприемливо с оглед необоснованото ограничаване на търговския оборот и въвеждането на забрана за извършването от един и същи субект на повече от една принципно разрешени от правото дейности. Към днешна дата на вторичния пазар на необслужвани кредити купувачите на кредити изкупуват, както кредити от кредитни

институции, така и кредити от небанкови финансови институции. Приемането на разпоредбата в този вид би довело до невъзможност за обслужването на тези „смесени" портфейли от de facto работещите дружества, които представляват пазара, който законопроектът цели да регулира.

Също така на финансовите институции, регистрирани в регистъра към БНБ по чл. 3а от ЗКИ, с предмет на дейност „отпускане на кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства", не следва да се отказва възможността да изкупуват вземания от кредитни институции и да извършват последващи действия по обслужването им. За тях извършването на такива сделки е оправдано с оглед възможността да придобият кредити към кредитополучатели, които са вече и техни клиенти, с цел обработка на цялостни кредитни експозиции. За да имат възможност да обслужват изкупените банкови кредити, те ще следва да се регистрират като дружество, обслужващо кредити. В същото време, ако ограничението относно предмета на дейност по чл. 6, ал. 4 остане в настоящата редакция, след получаването на лиценз за обслужване, дружеството следва да изостави основната си търговска дейност по кредитиране.

В този смисъл считаме че чл. 3, т. 1, б. в) следва да бъде изменен, както следва:

„в) финансова институция по чл. 3а от Закона за кредитните институции, която е кредитор по смисъла на Закона за потребителския кредит или на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, когато извършва обслужване на вземания по необслужвани кредити, по отношение на които е кредитор;"

Считаме, че следва да бъдат преосмислени и изменени изискванията на чл. 8 от ЗЛОККК, като се държи сметка на първо място за принципа на пропорционалност при прилагане на правилата за хармонизиране на дейностите по обслужване и изкупуване на вземания на територията на ЕС съгласно Съображение 26 от Преамбюла ДИРЕКТИВА (ЕС) 2021/2167.

Предлагаме да отпаднат изискванията лицето, обслужващо кредити, да бъде задължително акционерно дружество и да издава само безналични акции, предвидени в чл. 8 ал. 1 и ал. 4, като аргументите ни за това са следните:

На първо място в Директивата липсват подобни изисквания. В Съображение 20 от Преамбюла е посочено, че основната цел на Директивата, която е да подобри условията за продажба на необслужваните кредити на трети страни, следва да бъде постигната при осигуряване защита правата на кредитополучателите - потребители. В хипотезата, в която потребителите са вложители в банка, е обосновано правата им да се защитят посредством наличните правни механизми в търговското право, включително определяне на структурно по-сложна правно организационна форма, която предлага възможности за засилен вътрешен надзор и контрол и ясна лична отговорност на съответните органи на ниво кредитна институция. Подобна защита за потребителите обаче не би могло да се постигне като се въведе задължение за дружествата, обслужващи кредити, също да бъдат само и единствено акционерни дружества, тъй като те използват собствен капитал при извършване на стопанската си дейност и не оперират с външен капиталов ресурс. Освен това и към момента в чл. 3а, ал. 2, т. 1 от ЗКИ е установено ограничаване на видовете правно организационни форми за финансовите институции (които на практика извършват

основния дял от дейността по обслужване на кредити на пазара в Република България към момента) като съответно те могат да бъдат учредени и като дружество с ограничена отговорност и като командитно дружество с акции. Считаме, че ако не бъде възприет подходът за отпадане изискването на чл. 8, ал. 1, то поне то следва да бъде уеднаквено с това по чл. 3а, ал. 2, т. 1 от ЗКИ.

На следващо място, отчитаме значителни разлики между характеристиките на дейността на кредитните институции от една страна и на лицата, обслужващи кредити, от друга, и свързаните с тези дейности стопански рискове.

Обслужването на кредити представлява дейност, извършвана със собствени средства и на собствен риск за дружеството. Това не е така при банковата дейност, която се извършва със средства на вложителите посредством дейността по публично привличане на влогове. Оттук, поради наличието на системен риск за банковата дейност (а именно това, че рискът от загуба на вложенията се простира върху неограничен брой субекти – физически и юридически лица, които на свой ред са вложители в банката) и необходимостта от запазване правата на кредиторите на банката, са наложени изисквания, свързани с правно организационната форма, вида акции и квалификацията на управителните и контролните органи, както и редица капиталови изисквания и такива за ликвидност на активите съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013. При извършването на дейности по обслужване на кредити, системен риск за финансовата система не съществува – кредитният риск и рискът от неизпълнение, иманентно присъщи на дейността по кредитиране, вече са се реализирали, като ангажирайки дейности по събиране на просрочените експозиции, банката се опитва да посрещне и да облекчи собствените си пруденциални задължения, наложени от надзорния орган, и да намали загубите. От гледна точка на извършването на дейностите по обслужване на кредитите обаче, не съществува риск за вложителите – всеки успех на дружеството събирач единствено би бил в тяхна полза. Ето защо считаме, че налагането на пруденциални изисквания, идентични с тези на кредитните институции, вместо с тези, приложими към финансовите институции, е прекомерно, нарушава принципа на пропорционалност на регулациите при хармонизирането на правните режими на територията на ЕС, и би довело до свиване на пазара, свързан с обслужване на кредити, което неминуемо би довело и до свиване на пазара за изкупуване на кредити. В частност изискването за безналични акции съгласно чл. 8, ал. 4 от ЗЛОККК, съответства на изискването за акциите на банките съгласно действащия ЗКИ, като според нас по-удачно би било да се приложи по-балансираното изискване на съществуващия чл. 3а ЗКИ акциите на финансовите институции да са поименни, но да могат да бъдат налични. Напомняме, че основен приоритет на Банковия съюз, застъпен и в Директива 2167, е улесняване изкупуването на вземания и облекчаване на банките при натрупване на портфолио от необслужвани кредити, което би застрашило тяхната ликвидност. При наличието на пазарна свързаност между купувача на кредити и обслужването на кредити в рамките на индустрията в Република България, допълнителното ограничаване на лицата, обслужващи кредити, неминуемо би се отразило и на изкупуването им.

Във връзка с горното считаме, че изискванията на чл. 8, ал. 3 относно това, че капиталът на лицето, обслужващо кредити не може да бъде със заемни средства, както и изискванията по ал. 5 и ал. 6 също са прекомерни и правните последици, които биха имали, не кореспондират с целта на Директивата, както и на самия ЗЛОККК. Подобни ограничения съществуват в действащото законодателство относно банковите институции, но считаме,

че те не следва да се прилагат по отношение на лицата, обслужващи кредити, и това не би допринесло за защита правата на потребителите, към които е насочена тази дейност.

По отношение на изискването на чл.8, ал. 7 от законопроекта считаме, че включването му е немотивирано, като следва да се има предвид, че изискванията спрямо финансова група и счетоводното отчитане, трябва да се спазват независимо каква дейност извършва дружеството. Нещо повече, разделянето на финансовите резултати на едно дружество от резултатите на финансовата му група би било логично, в случай че се цели допълнителна защита на кредиторите на отделеното дружество с цел по-лесно удовлетворяване на техни претенции в случай на несъстоятелност. В случая не са налице интереси на специална категория кредитори при евентуална несъстоятелност, каквито например има при банковата такава (вложителите на банката).

Считаме изискванията за управителните и контролните органи на лицата, обслужващи кредити, посочени в чл. 8, ал. 8, в по-голямата си част за прекомерни и такива, които практически изискват да се покрият еквивалентни и дори по-високи стандарти от тези, приложими за управителните и контролните органи на кредитните институции. Както посочихме по-горе, дейността по обслужване на кредити не представлява разпореждане с капиталовложения, набирани чрез публично привличане, поради което подобно аналогично пренасяне на изисквания и дори завишаването им, представлява огромна административна тежест за дружествата. В частност, считаме, че следва да се преосмислят следните разпоредби на чл. 8, ал. 1:

А) Чл. 8, ал. 1, т. 1 – считаме формулировката „други нарушения, свързани с търговското право и защитата на потребителите" за твърде широка и надхвърляща изискванията на Директивата за чисто свидетелство за съдимост (чл. 5 ал. 1 б. б) i), като предлагаме да се използва буквално текстът на чл. 5, както следва: „областта на дружествата, несъстоятелността, неплатежоспособността". В противен случай реферирането към целия правен отрасъл Търговско право, неправилно го приравнява на трите изброени негови подотрасъла, посочени в чл. 5 ал. 1 от Директивата. Освен това считаме, че тъй като съгласно действащото българско законодателство по отношение на административните наказания е приложима погасителна давност съгласно чл. 82 ЗАНН, изискването на чл. 8, ал. 1, т. 1 следва се отнася до определен период преди назначаването на лицето в управителния или контролния орган на дружеството, обслужващо кредити, напр. една или две години преди това. Не на последно място следва да се държи сметка и за обстоятелството, че лицата, притежаващи квалифицирано дялово участие в капитала на заявителя, също следва да отговарят на изискването на чл. 8, ал. 1, т. 1. На практика този режим би могъл да обхваща множество лица, които са част от управителните и контролните органи на участващото в капитала трето дружество, което е възможно да бъде учредено и на територията на друга държава членка. Поради това считаме, че е нужно стриктно придържане на минималните изисквания на Директивата, за да не се затрудни допълнително търговският оборот и в частност да се повлияе негативно на международните инвестиции в Република България на пазара на изкупуване и обслужване на кредити.

Б) На следващо място настояваме изискването на чл. 8, ал. 8, т. 2 (наличие на образователно-квалификационна степен не по-ниска от "магистър") да отпадне. Нито в Директива (ЕС) 2021/2167, нито в Крайния отчет относно Указания на Европейския

банков орган от 15.12.2023 г. относно оценка за достатъчни знания и опит на ръководството или административните органи на лицата, обслужващи кредити, взети заедно, съгласно Директива (ЕС) 2021/2167, не се предвижда подобно изискване. Отбелязваме, че изискването за наличие на образователно-квалификационна степен „магистър" необосновано изключва множеството специалности, които отговарят на изискването на същата т. 2, а именно магистратурата да е по „специалност, подходяща за управление на дружеството" (например „Икономика", „Финанси", „Бизнес администрация"), но поради това, че обучаващите се придобиват образователно-квалификационна степен „бакалавър", те не биха могли да бъдат назначени в органите на дружеството, обслужващо кредити. Съгласно посочените по-горе Указания на ЕБО, изискванията към управителните и контролните органи са преимуществено насочени към техните професионални знания и опит, а не към формално придобитата съответна образователно-квалификационна степен. Освен това наличието на завършена магистратура от управителите на дружествата, не би довело до повишено ниво на защита на потребителите, чиито кредити се обслужват, и е трудно да се намери дори опосредена връзка. Не на последно място отбелязваме, че изискването за магистратура по „специалност, подходяща за управление на дружеството" не гарантира, че специалността, по която е придобита предходната степен „бакалавър", също е по такава „подходяща" специалност. Считаме, че преценката относно общата пригодност на съответни лица да бъдат включени в управителните и контролните органи на дружеството, обслужващо кредити, следва да се преценява цялостно и кумулативно, вземайки предвид всички представени доказателства и данни за професионален опит и знания, вместо определени лица, които лесно могат да докажат наличие на знания и опит, да бъдат отхвърляни на база формални критерии. Считаме, че това е целта, заложена в Указанията на ЕБО, а именно „оценката за адекватно ниво на знания и опит на ръководството и административните органи, взети заедно". Молим също да се вземе предвид фактът, че дори сред изискванията на чл. 3, ал. 1, т. 1 от Наредба № 20 на БНБ от 24 април 2019 г. за изискванията към членовете на управителния и контролния орган на кредитна институция, както и за оценка на тяхната пригодност и на лицата, заемащи ключови позиции, наличието на образование в областта на правото или икономиката е предпоставка за намаляването на изискуемия стаж от 5 на 3 години, а не е абсолютна предпоставка за заемане на ръководна длъжност в банката.

В) По отношение на т. 3 от чл. 8, ал. 8, считаме, че формалното изискване за 3 години опит в конкретно посочени области „икономика, правото, финансите", надхвърлящо изискванията на Директивата и на Указанията на ЕБО, отново не би довело до гарантиране адекватността на опита на ръководството на лицето, обслужващо кредити, като най-малко би следвало да се добави и областта по управление на вземания (подобно на изискването на чл. 3, ал. 1, т. 1 от Наредба № 20 на БНБ от 24 април 2019 г.). На пазара на обслужване на кредити в Република България, който има над 20-годишна история, са ангажирани ръководители, които има опит основно в тази дейност. Не би следвало да се окаже, че те не отговарят на критерия по т. 3, поради това, че например дейността по обслужване на кредити или ръководенето на такава дейност, не се квалифицира като икономическа или финансова дейност.

Г) Считаме, че аналогично на чл. 8, ал. 1, т. 1, изискването на чл. 8, ал. 8, т. 6 следва да бъде времево ограничено до една или две години преди подаването на заявлението за издаване на лиценз. Такъв подход е възприет и при изискванията за ръководни органи на

кредитните институции съгласно чл. 11, ал. 1, т. 4 и т. 5 от ЗКИ. Освен това не намираме основание за разширяване на текста извън посоченото в чл. 5, ал. 1, б. б), т. iv), а именно: „не са обект на текущо производство по несъстоятелност или не са били обявявани в несъстоятелност досега, освен ако правата им не са били възстановени в съответствие с националното право;".

Д) Считаме за неприемлива и ал.12 на чл.8, която съдържа изискване лицето, обслужващо кредити да сключва застраховка „Професионална отговорност" за вреди, настъпили от дейността, като минималната застрахователна сума по застраховката за едно събитие да е „средният размер на индивидуалните вземания по необслужвани кредити", а за всички застрахователни събития в рамките на една година – 10% от номиналния размер на обслужваните вземания през календарната година. Подобно изискване създава неравнопоставеност между отделните дружества, обслужващи кредити, и най-вече може да бъде изключително отежняващо и скъпо струващо за купувачите на кредити, които сами обслужват вземанията си. Както посочихме и по-горе, пазарът на изкупени кредити в Република България е със значителни размери, като за последните 5 г. общата номинална стойност на придобитите вземания е над 7 000 000 000 лв. (седем милиарда лева). Десет процента от стойността на тези изкупени вземания представлява сума от порядъка на 700 000 000 лв. (седемстотин милиона лева), което би довело до застрахователни премии в значителен размер, като се има предвид и поставеното в ал. 12 изискване за минимална сума за всяко нарушение. Последното неминуемо ще се отрази върху цената на услугата по обслужване на кредитите, което в крайна сметка ще рефлектира в понижаване на цената за изкупуване на портфейлите и ще затрудни кредитните институции да се освобождават от просрочените си експозиции. При застраховката професионална отговорност покритите рискове са свързани с обезщетяване на клиентите, възлагащи дейности на дружеството, извършващо определена услуга. В настоящата хипотеза липсва припокриване на целта на застраховката с нарушенията на разпоредбите на ЗЛОККК, тъй като застраховката би обезщетявала купувачите на кредити за нарушения на лицата, обслужващи кредити, по самия закон. Потърпевши от нарушения на закона обаче биха били единствено самите лица, обслужващи кредитите, на които може да бъде отнет лицензът, или да се наложат други административни наказания и принудителни мерки, в това число парични. Следователно изискването на застраховка „Професионална отговорност" не може да изпълни евентуалния си замисъл да подобри положението на потребителите кредитополучатели или това на купувачите на кредити. Освен това считаме, че е възможно застрахователите да не желаят да предоставят такъв застрахователен продукт, доколкото дейността по обслужване на кредити, обичайно се определя като рискова и застрахователното покритие може да достигне значителни размери.

Е) Изключения от приложното поле

Обхватът на чл. 3 от ЗЛОККК, касаещ изключенията от приложното поле на закона, следва да се разшири, придържайки се към предложената с чл. 2, пар. 6 Директива 2021/2167 уредба, като от обхватът му се освободят адвокатите и адвокатските сдружения, които извършват дейности по обслужване на кредити в рамките своята професия. Много от практикуващите адвокати извършват от името на свои клиенти една или повече от дейностите, посочени в чл. 6, ал. 2 от ЗЛОККК. При настоящата редакция би се оказало, че

те не могат да извършват съдебни и/или извънсъдебни дейности по събиране на вземания, произтичащи от необслужвани договори за кредит.

Съдебната и изпълнителната фаза са съществен етап от обработката по събиране на вземания от кредитополучатели, а често е и единственото възможно средство за това. Процесуалното представителство в тези производства често се осъществява тъкмо от адвокати и дейността им не би следвало да се ограничава от изискванията на ЗЛОККК, чиито разпоредби регулират специфична и отделна категория субекти.

Предлагаме да се създаде нова точка д) в чл. 3 от ЗЛОККК, както следва:
„д) адвокати, младши адвокати или адвокатски форми на сдружаване, които извършват дейности по обслужване на кредити в рамките на своята професия."

В допълнение следва да се предвиди изричен текст в законопроекта, който да освобождава адвокати и адвокатски сдружения от изискванията за външни доставчици на услуги на обслужващите дружества, освен изискването за зачитане на личния живот и достойнството на потребители кредитополучатели, защото спрямо тях се прилагат много по-стриктни етични правила на Закона за адвокатурата и Етичния кодекс на адвоката.

3. Коментари по изискванията за събиране на вземания.

Считаме, че най-големите достойнства на законопроекта могат да бъдат намерени имено в нормите, уреждащи стандарта, който следва да спазват дружествата, при извършването на дейностите по обслужване на кредити. Липсата на подобни законови правила доведе до усещане за социална несправедливост у много граждани, като създаде погрешни представи за същността на дейността по изкупуване и събиране на кредити, без която дейност, както отчита и ЕС с въвеждането на Директивата, стабилността на банковата система би била силно заплашена, тъй като без вторичен пазар за необслужвани кредити, кредитните институции биха били затруднени да спазват строгите изисквания за капиталова адекватност, които са им наложени, и което неминуемо би довело до по-скъп кредитен ресурс и по-високи лихви по кредитите.

Отбелязваме следните конкретни разпоредби на законопроекта, които считаме, че следва да бъдат преосмислени и променени, тъй като не биха постигнали основната цел, заради която се въвеждат – защитата на правата и интересите на кредитополучателите и особено на кредитополучателите потребители.

Изискването въведено чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК за нотариално заверени дата и съдържание на уведомлението, което се изпраща до длъжника след всяко прехвърляне на вземане и винаги преди предприемане на действие по обслужване, както и при поискване от кредитополучателя, е прекомерно, излишно и освен че води до допълнителни разходи, би представлявало и сериозна административна тежест, както за дружеството, така и за нотариусите, като в същото време не постига по-висока защита на правата и интересите на кредитополучателите.

На първо място следва да се отбележи, че наложената практика от кредитните институции е да продават няколко пъти в годината портфейли, съставени от множество, обикновено

измерени в хиляди, кредити. Трудно би могло да се очаква, че за толкова голям брой вземания, ще може да се ангажира нотариус, който да има достатъчно свободен ресурс, за да извърши заверката своевременно.

На следващо място остава неясен смисълът, който стои зад въвеждането на разпоредбата и чий интерес може да се очаква, че ще бъде защитен с нея. Ако задължението за заверка на датата цели да гарантира, че уведомлението е изпратено преди предприемането на действие по обслужване, следва да се отбележи, че в нотариалното производство по удостоверяване на датата на документ, нотариусът предоставя удостоверение, че документът е създаден на тази дата и в този смисъл датата става достоверна по смисъла на чл. 181, ал. 1, Съображение 1 от ГПК, но относно доказване момента на изпращането на удостоверението меродавна би била, напр. датата от пощенското клеймо, тъй като между изготвянето и изпращането на документа със сигурност ще измине определен период от време. В този смисъл достоверната дата на документа не би могла да ползва кредитора при евентуален съдебен спор с кредитополучателя относно навременното изпълнение на това задължение. При спор купувачът на кредити, при условията на пълно и главно доказване, ще следва да докаже датата на изпращане на уведомлението, като нотариалната заверка няма да му послужи за това, доколкото спорът няма да има за предмет момента на изготвяне на уведомлението, а ще бъде относно момента на изпращането му, който ще бъде доказван с всички допустими доказателствени средства, предвидени в ГПК, включително и с датата на пощенското клеймо или друг относим документ, напр. в случаите на изпратена нотариална покана или връчване на книжа от ЧСИ по реда на чл. 18, ал. 5 от ЗЧСИ.

По отношение на изискването за нотариално удостоверяване на съдържанието на писмото, също не може да бъда намерена основателна причина за въвеждането му. В случай че целеният резултат е да се гарантира, че уведомлението има всички необходими реквизити съгласно чл. 18, ал. 3 от ЗЛОККК, заверяването на съдържанието от нотариус не би постигнал този резултат, тъй като в рамките на това производство нотариусът няма задължение да удостовери, дали документът има определено съдържанието, а удостоверява, че представеният му документ е имал конкретното съдържание към момента на изготвянето му, като отново при спор между кредитора и кредитополучателя, дали са спазени изискванията на чл. 18, ал. 3, кредиторът ще следва, при условията на пълно и главно доказване, да установи, че е спазил задълженията си, за което ще ангажира доказателства, различни от нотариалното удостоверение за съдържанието на документ.

Освен административна тежест и организационни затруднения, процесът по нотариално заверяване на всяко уведомление би коствал и значителен финансов ресурс, като следва да се има предвид, че всяко оскъпяване на процеса по обслужване на вземания, по регулаторни причини, в крайна сметка ще рефлектира в понижаване на цената за изкупуване на портфейлите и ще затрудни кредитните институции да се освобождават от просрочените си експозиции.

На следващо място считаме, че текстът на чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК следва да бъде прецизиран в следните посоки. Изразът „и винаги преди предприемане на действие по обслужване" създава несигурност, дали това уведомление следва да се изпраща преди всяко действие по обслужване, което разбира се би било невъзможно и неоправдано, доколкото действието по обслужване може да е инициирано и от длъжника (напр. покана

за преговори, посещение в офис на кредитора или изпращане на жалба до кредитора), поради което предлагаме да се добави уточнението, че уведомлението следва да се изпрати преди първото действие по обслужване на задължението, като текстът придобие редакцията предвидена в чл. 10, т. 2 от Директивата.

Изискването уведомлението да се изпрати „преди предприемане на действия по обслужване", трябва да се редактира, тъй като Директивата изисква уведомлението да се изпрати преди „действия по събиране", което е различно понятие спрямо „действия по обслужване на вземанията". Също така считаме, че трябва да бъдат предвидени изключения за случаите, в които е необходимо кредиторът спешно да предприеме действия за защита на правата си, които действия могат да съставляват и действия по обслужване на вземанията, пример за това е изпращане на искане за нова публична продан, което е обвързано с определен срок след обявяване на предходна продан по ГПК за нестанала.

Също така възможността кредитополучателят да може да изисква уведомлението по чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК неограничен брой пъти и то при условие, че за изготвянето на всяко едно уведомление в тежест на кредитора е възложено да извършва нарочни нотариални производства, би довело до възможност за злоупотреби от страна на недобросъвестни кредитополучатели, които да изискват многократно предоставяне на уведомлението, дори по повече от веднъж на ден, с което да се цели по някое от запитванията да бъде пропуснато предоставянето му, което би представлявало нарушение на императивна норма на законопроекта и следователно би се квалифицирало като „грубо" нарушение, което би могло да доведе до отнемане на лиценз.

В този смисъл като работещ вариант, който постига в значително по-голяма степен защита на правата и интересите на кредитополучателите, предлагаме уведомлението по чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК да се подписва както от първоначалния кредитор, така и от купувача на кредити. По този начин без да са необходими допълнителни разходи, ще се гарантира, че информацията в уведомлението произхожда и верността й е потвърдена от първоначалния кредитор.

Също така следва да бъде отбелязано, че част от информацията, която първоначалното уведомление следва да съдържа, напр. информация за дата на настъпване на изискуемост на вземането и погасените до момента суми, е достъпна и може да бъде предоставена единствено от първоначалния кредитор, като купувачът на кредити не би могъл, нито да я предостави, нито да гарантира верността й. В този смисъл, разрешението, при което първоначалното уведомление изхожда от първоначалния и новия кредитор заедно ще осигури решение и за тази хипотеза, като ще се гарантира точността и коректността на информацията в уведомлението, което е и най-важното условие, за да има смисъл въвеждането на уведомлението за кредитополучателите потребители.

Разпоредбата на чл. 18, ал. 8 от ЗЛОККК трябва да се прецизира, като се ограничи броят пъти, в които може да бъде правено такова искане. Изискването създава административна тежест за дружествата, като в същото време създава и условия за злоупотреби от страна на недобросъвестни длъжници, подобни на разгледаните при уведомлението по чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК. Освен това предоставянето на тази информация е гарантирано със задължението за изпращане на първоначално уведомление по чл. 18, ал. 1 от ЗЛОККК,

както и с възможността да се иска информация за обработваните лични данни съгласно ОРЗЛД.

Разпоредбата на чл. 17, ал. 6 от ЗЛОККК следва да бъде прецизирана, тъй като в сегашната ѝ редакция, с въвеждането на изискването комуникацията между кредитор и кредитополучател, да се извършва единствено чрез изброените средства и начини, се изключва възможността кредитополучателят да осъществи какъвто и да било присъствен контакт с кредитора, включително да сключи споразумение, да получи документи на място в служебни помещения на кредитора или да извърши преговори. В този смисъл считаме, че на кредитополучателите не следва да се отказва тази възможност и текстът следва да бъде променен в този смисъл.

Считаме, че разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от ЗЛОККК следва да бъде редактирана, като се доближи максимално до смисъла на Директивата и бъде предвидено, че новият кредитор не може да търси изпълнение на суми, по-големи от уговорените в договора за кредит, заедно с дължимите лихви и присъдени разноски.

Задължението по чл. 20, ал. 1, т. 2 от ЗЛОККК относно запазването на записи от проведените телефонни разговори, макар и формално да съответства с текстовете на Директивата, може да срещне технически и организационни пречки при изпълнението му, като следва да се държи сметка и че обемът на телефонни разговори и съответно информация, част от която съставлява лични данни, е значителен и обработването ѝ може да се окаже необосновано.

Предвидената в чл. 13 възможност за дружествата, обслужващи кредити за купувачи на кредити да събират суми по своя сметка, не е добра практика, като пазарът я е отхвърлил като такава и към днешна датата този вид услуга и този начин на събиране на суми не се практикува на българския пазар, тъй като създава твърде широко поле за злоупотреби. В този смисъл считаме, че това разрешение следва да отпадне.

Във връзка с действащото законодателство относно защитата на лични данни, предлагаме следните изменения и допълнения по законопроекта.

В чл. 17 да бъде създадена нова алинея 2, както следва:

„(2) Купувачите на кредити приемат и прилагат правила, политики и процедури за работа с потребители със затруднения при погасяване на кредити, които включват, когато е целесъобразно, мерки за преструктуриране и при необходимост ги насочва към консултации по погасяване на дълговете или социални услуги.

С текстът се цели въвеждане на мерки за „насочване към консултации", задължение предвидено със Съображение (28) на ДИРЕКТИВА (ЕС) 2021/2167 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТ от 24 ноември 2021 година относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС

В чл. 17 да бъде създадена нова алинея 3, както следва:

„(3) Мерките за преструктуриране трябва да отчитат, сред другото, индивидуалното положение на потребителя и могат да включват пълно или частично рефинансиране на кредита чрез партньорска кредитна или финансова институция."

Целта на предложението е да осигури равнопоставеност както на икономическите субекти, така и на потребителя/длъжника.

Текстът на чл.17, ал.7 следва да бъде прецизиран, както следва:

„(7) Купувачът на кредити и лицето, обслужващо кредити са длъжни да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679, включително при обработката на лични данни, необходими за справедливото третиране на кредитополучателите, като в последната хипотеза прилагат нормата на чл.6, пар.1, б. в) от Регламент (ЕС) 2016/679 и когато е приложимо, нормата на чл.9, пар.2, б. ж) от Регламент (ЕС) 2016/679."

Към настоящия момент, секторът е разработил механизми, целящи осигуряването на справедливо отношение към кредитополучателите. Въпреки това, отсъствието на изрична правна уредба, предоставяща възможност за събиране на необходимата информация, често пъти води до затруднения при практическото прилагане на съществуващите механизми.

По-конкретно, трудността при събиране на лични данни, включително здравословно състояние, което възпрепятства отчитането на конкретните обстоятелства на длъжника за справедливо отношение. Изясняването на законодателния текст би улеснило практическото му прилагане и би изпълнило задълженията на получателите на кредити и лицата, обслужващи кредити да обосноват подходящо правно основание, при обработване на лични данни и специални категории лични данни съгласно чл.6 и чл.9 от Регламент (ЕС) 2016/679 в контекста на справедливо и равностойно третиране на кредитополучателите. В допълнение, Рецитал (10) от Регламент (ЕС) 2016/679 позволява на държавите членки известна свобода на преценка при определяне на правила, включително обработката на специални категории лични данни, предлагайки рамка за законосъобразно обработване на данни при специфични условия, повишавайки практичността и правното съответствие на практиките за справедливо третиране.

Чл.18, ал. 8 следва да се прецизира в следния смисъл:

„(8) Първоначалният кредитор или купувачът на кредити, при когото се намират документите, които установяват и са във връзка с вземането, е длъжен при писмено искане от кредитополучателя да му предаде копия от документите, след заплащане на разумна административна такса."

В чл.18, следва да се добави нова ал.9, както следва:

„(9) Предвиденото задължение по ал.8 не освобождава първоначалният кредитор или купувачът на кредити от изпълнението на задълженията им, предвидени в чл.15 Регламент (ЕС) 2016/679 при упражняване на права за достъп до лични данни."

Субектите на данни имат право на безплатно копие от своите лични данни, във връзка с тяхното право на достъп, съгласно чл. 15 от Регламент (ЕС) 2016/679 (потвърдено Решение по дело С-487/21), но това право не обхваща общото право на получаване на копие на документ. Предвид това, че текстът на чл. 18, ал. 8 въвежда ново право в тази сфера, се налага прецизиране на съответните законови разпоредби, за да се избегне всякаква неяснота относно обхвата и приложението на тези права и смесването на административна услуга с предоставянето на копия на лични данни.

В чл.20, следва да се добави нова ал.5, както следва:

„(5) За целите на изпълнение на задължението по ал. 4 , по отношение на събраните документи по ал.1, т.2, не се прилагат чл. 15 от Регламент (ЕС) 2016/679, както и чл. 37б от Закона за защита на личните данни."
Неизключването на тези документи от обхвата на чл. 15 от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 37б от Закона за защита на личните данни, би довело да прекомерна административна тежест на задължените лица по закон, от една страна. От друга страна, Физическите лица имат право на копие на документ, което е изрично скрепено вече в предложения чл.18, ал.8.

4. Коментари по административно наказателни разпоредби.

В Глава седма от законопроекта – „Надзорна роля и правомощия на компетентните органи" считаме, че следва да се направят следните промени.

Предвидените в чл. 43, ал. 3 от ЗЛОККК правомощия на БНБ следва да бъдат прецизирани, като разпоредбата се доближи максимално близо до правомощията, предвидени в чл. 22, §.1, б. г) от Директивата за извършване на проверки на място и от разстояние, като в този смисъл считаме, че добър би бил подходът, в който се приложи текст близък до този на нормата на чл. 156, ал. 1, т. 1 от ЗПУПС, която урежда близки обществени отношения.

Въведеният с чл. 43, ал. 4 двоен режим за налагане на забрана за извършване на определени дейности по чл. 6, ал. 2 от ЗЛОККК следва да отпадне като се предвиди, че единственият орган с това правомощие е БНБ, а КЗП може да изпраща мотивирани искания да БНБ за налагането на тази мярка. Също така текстът следва да се доразвие като се посочат случаите, в които тази мярка може да се приложи, в противен случай правото на защита на поднадзорните лица би било силно ограничено.

Режимът на въведените принудителни административни мерки разкрива необосновано строги рестрикции, които засягат в твърде голяма степен самостоятелността и свободната стопанска инициатива в условията, на която са създадени и оперират лицата обслужващи кредити, като считаме, че въвеждането на принудителни административни мерки, които са подходящи и оправдани за дейността на кредитните институции, без същите да са критично и съответно адаптирани за дейностите, които лицата, обслужващи кредити, извършват е неправилен подход, който засяга в неоправдано голяма степен самостоятелността на тези стопански субекти.

В този смисъл предлагаме следните промени. Принудителните административни мерки по чл.46, ал.2, т.1, т.2, т.7, т.9, т.10, следва да отпаднат, тъй като назначаване на управител, регистриран одитор или външен експерт може да бъде правомощие на БНБ само ако

дружеството трябва да спазва определени пруденциални изисквания, а в директивата изрично е посочено, че купувачите на кредити и обслужващите дружества не разкриват пруденциален риск, те не боравят с чужди средства, като вложителите в банки, нямат изискване според този законопроект да поддържат определен капитал или специални парични фондове и др.

Мярката по чл.46, ал.2, т.3 следва да се измени както следва:

„3. Да разпореди писмено освобождаването на едно или повече лица, оправомощени да управляват и представляват лицето, обслужващо кредити, когато те не отговарят на изискванията на този закон за заемане на длъжността или извършват системни тежки нарушения на задълженията по този закон."

Мярката по чл.46, ал.2, т.4 следва да се измени както следва:

„4. Да дава задължителни предписания за необходимите промени в правилата и процедурите по чл.8, ал.11 за отстраняване на противоречието им с този закон, освен когато промените се отнасят до защита правата на потребителите".

Мярката по чл.46, ал.2, т.11, следва да се измени както следва:

„11. Да задължи лицето, обслужващо кредити и купувача на кредити по чл.36, да изменят сключения между тях договор за обслужване на кредити, ако той не отговаря на предвидените в този закон изисквания или нарушава задълженията, възложени им с този закон и актовете по прилагането му."

Мярката по чл.46, ал.2, т.12 следва да се измени както следва:

„12. Да забрани или ограничи дейността на лице, обслужващо кредити без необходимия лиценз."

В чл. 46, ал. 2, т. 13, след думите „дейности и/или операции", следва да се добави „докато не се отстранят констатираните нарушения".

Текстът на чл.46, ал.3 следва да завърши до израза „относно защитата на потребителите", тъй като разпоредбата е твърде обща и не дава представа точно какви нарушения се визират.

Чл.48, ал.2 трябва да отпадне, а ал.1 да се измени по следния начин:

„Чл.48. Преди прилагане на мярка по чл.46 Българската народна банка или Комисията за защита на потребителите в рамките на своите правомощия трябва да предоставят възможност на адресата на мярката да изложи писмено в подходящ срок своите възражения и да ги обсъдят в акта за налагане на мярката."

Чл.49, ал.2 и ал.3 следва да се изменят по следния начин:

„(2) Административните актове на Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите се мотивират и подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(3) Административните актове по този закон подлежат на изпълнение след влизането им в сила, освен когато съдът допусне предварително изпълнение на акта. Предварително изпълнение на акта не може да бъде допуснато, когато с него се отнема лиценз, издаден по реда на този закон."

Считаме че чл.49, ал.6 следва да отпадне изцяло.

Считаме че предвиденото в чл. 49, ал. 2 и ал. 3 правило, че издадените от на Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите административни актове подлежат на незабавно изпълнение и изпълнението им не може да бъде спирано от съда, е необосновано и неприемливо нарушаване на правото на защита на дружествата, като нищо в дейността им не дава предпоставка за отклонение от общия режим на АПК за приложение на административните актове и тяхното обжалване. Текстът следва да се промени в следния смисъл:

„(2) Административните актове на Българската народна банка и Комисията за защита на потребителите се мотивират и подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) Административните актове по този закон подлежат на изпълнение след влизането им в сила, освен когато съдът допусне предварително изпълнение на акта. Предварително изпълнение на акта не може да бъде допуснато, когато с него се отнема лиценз, издаден по реда на този закон."

По отношение на определените в ЗЛОККК размери на приложимите глоби и имуществени санкции, настояваме същите да бъдат преосмислени и променени в съответствие с обществените отношения, които уреждат и защитават. Предложените размери са изключително високи, не държат сметка за икономическото състояние на тези дружества, както и дейностите, които те извършват. Наблюдава се тенденция предвидените санкции за административни наказания да бъдат сравними по размер с предвидените такива за кредитни институции, но без да се отчита съществената разликата в дейностите, които двата вида дружества извършват и икономическия им потенциал. За постигането на възпиращия ефект на административното наказание по отношение на кредитни институции, които са несъмнено едни от най-състоятелните правни субекти, не само на финансовия, но изобщо на националния ни пазар, е необходимо да бъдат въведени санкции със значителни размери. Пренасянето на тези високи по размер санкции по отношение на дружествата, обслужващи кредити, от своя страна, е необосновано и би представлявало сериозна пречка пред навлизането на нови участници на пазара, които биха могли да намерят по-лек и благоприятен режим за регистрация в друга държава членка.

В този смисъл следните промени следва да бъдат предвидени в режима на определяне размерите на глобите и имуществените санкции по законопроекта.

На първо място посочените минимуми на санкциите следва да отпаднат. Законопроектът предвижда множество състави на административни нарушения, всеки от които разкрива различна степен на обществена опасност, която, при предложените минимуми, наказващият орган не би могъл да отчете правилно. Като се отчита това и в Директивата не са въведени изисквания за минимални размери на санкциите, които да се въведат със съответните национални уредби.

Предвидената имуществена санкция в чл. 50, ал. 2 от ЗЛОККК е неоснователно висока и следва да се намали. В други действащи закони, напр. съгласно чл. 185, ал. 1 от ЗПУПС, са предвидени значително по-ниски по размер санкции, като следа да се отчете, че регулираните обществени отношения са свързани със стабилността и сигурността на платежната система в страна и нарушенията разкриват висока обществена опасност.

Въведената санкция в чл. 51, ал. 1, т. 1. е прекомерна по своя размер. Предвиденият максимум от 5 000 000 лв. или 5 на сто от общия годишен оборот на лицето по ал. 1 съгласно последния му отчет, одобрен от управителния му орган, би бил непосилен и вероятно би довел до изпадане в несъстоятелност на всяко от действащите към момента дружества на пазара. В много по-пълна степен би се постигнала целта на закона, ако вместо огромните по размер глоби, се предвиди забрана за последващо получаване на лиценз от нарушителя, или друга подобна мярка. Отново отбелязваме, че завишените размери на предвидените глоби и имуществени санкции, които в голяма степен са реакция на общественото отношение към вторичния пазар на просрочени кредити, ще препятства навлизането на нови играчи, може да доведе до оттегляне на някои от съществуващите, като по този начин, вместо да способства за по-доброто развитие на пазара и съответно по-лесното освобождаване на банките от натрупани просрочени експозиции, каквато е основната цел на Директивата, ще доведе до свиване на националния пазар.

Считаме че нормата на чл. 55 е твърде обща и следва да бъде преразгледана, като се предвидят отделни наказания за членове на органите за управление и контрол, тъй като от една страна те трябва да отговорят на значително завишени изисквания, спрямо други регулирани дружества и в същото време са заплашени от огромни по размер глоби, за които е предвидена възможност за ангажирането на личната им отговорност.

Също така, предвидените в ЗЛОККК санкции, които КЗП може да налага, отново са значително по-големи от средните санкции предвидени в ЗЗП, които за повечето нарушения са в диапазона от 2000 до 5000 лв.

В чл. 56 следва определението „подходяща политика" да се прецизира, тъй като, при липса на предвидени нормативни образци, се създава несигурност, коя политика би била счетена за подходяща от контролните органи.

Отбелязваме че въведената в § 1., ал. 1, т. 2 от ДР на ЗЛОККК дефиниция за „грубо нарушение", според която грубо е всяко нарушение на императивните разпоредби в закона, свързаните с него актове, както и на глава четвърта, раздел „трети" от Закона за защита на потребителите, което на практика означава, че всяко нарушение ще бъде квалифицирано като грубо и може да доведе до отнемане на лиценз. Понятието „грубо нарушение" следва да се измени или да отпадне, а в дефиницията на „системно нарушение"

следва да бъде предвидено, че нарушенията трябва да са извършени в период от една година, за да е налице критерият за системност.

В заключение отбелязваме, че с оглед защита на правната сигурност и търговския оборот, както и за постигане на по-голяма яснота относно приложението на законопроекта, следва да се добави изричното уточнение, че законът се прилага за кредити, които са прехвърлени на купувач на вземания или се възлагат на лице обслужващо кредити, след влизането му в сила. В този смисъл е и изричната разпоредба на чл. 2, §. 5, б. г) от Директивата, съгласно която Директивата не се прилага спрямо прехвърлянето на правата на кредитор по договор за кредит или на самия договор за кредит преди 30.12.2023 г., като националният закон следва да транспонира и тази разпоредба на Директивата.

С Уважение:

Райна Миткова-Тодорова
Председател на УС на Сдружение „Асоциация за управление на вземания"

Николай Георгиев Цветанов
Председател на УС на „Асоциация за отговорно небанково кредитиране" Сдружение